

BESØG PÅ KOLDING KREMATORIE

/ SIDE 10

LÆS OGSÅ

**Hjælpende hænder
til Ukraine** / Side 4

**Grønne tanker
på stenbroen** / Side 6

**Forstå den nye
ferielov** / Side 7

INDHOLD

- 03 Leder, Thomas Møller
- 04 Hjælpende hænder til Ukraine
- 06 Grønne tanker på stenbroen
- 07 Forstå den 'nye' ferielov
- 08 Genbrugsplanter og ekstrem affaldssortering
- 09 Gratis hjælp til en professionel snak om arbejdsmiljøet
- 10 "Vi tager ikke de dårlige tanker med hjem"
- 12 Bedre styr på computer og ord
- 13 Sæt skub i udviklingen på din arbejdsplads
- 14 Lønstigninger for de grønne på det offentlige område
- 14 Noter

GRØNT

3/2022 (46. Årgang)
ISSN 2246-2805

GRØNT er Danmarks største fagmagasin for den grønne branche. Magasinet udkommer 8 gange om året og udgives af Det Grønne Repræsentantskab, Rymarken 4, 8210 Aarhus V.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør:
Thomas Møller, 3F Aarhus Rymarken
thomas.moller@3f.dk
Telefon: 21 47 77 67

Redaktionsudvalg:
Line Bjørndal, 3F Odense GOPS
Rita Olsen, 3F Aarhus Rymarken
Villiam Andersen, 3F Holstebro
Tina Høegh, 3F København
Karina Bossen, 3F BJMF

Magasinet er uafhængigt af 3F og Det Grønne Repræsentantskab, og artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis repræsentantskabets eller 3Fs holdninger.

LAYOUT & TRYK:

Stibo Complete – stibocomplete.com

FORSIDEFOTO: Morten Herlev

OPLAG: 1. halvår 2022: 11.000

DEADLINE FOR NÆSTE UDGIVELSE: 30. maj

IDÉER TIL ARTIKLER

Har du et forslag til en artikel eller et indlæg, så kontakt en af vores to journalister:

Morten Hansen
journalist.morten.hansen@gmail.com
Telefon: 24 48 00 23

Morten Herlev
morten.herlev@3f.dk
Telefon: 26 77 18 59

ANNONCESALG

Stibo Complete
Jette Sterndorff-Jessen
Telefon +45 76 10 11 47
jsje@stibo.com
stibocomplete.com

ABONNEMENT

GRØNT udsendes til 3F-afdelinger med kollektivt abonnement samt eksterne abonnenter og brancheorganisationer indenfor den grønne branche. Et abonnement koster 85 kr. om året.

VIL DU TEGNE ABONNEMENT?

Så kontakt Thomas Møller, 3F Aarhus Rymarken: thomas.moller@3f.dk, Telefon: 21 47 77 67.

3F-afdelinger med kollektivt abonnement:

Sjælland og Bornholm: BJMF, Bornholm, Frederiksborg, Frederiksværk-Frederikssund, København, Midt og Østsjælland, Nordsjælland Syd, Nordøstsjælland, Slagelse, Storebælt.

Jylland: Als, Bjerringbro-Silkeborg, Esbjerg, Fredericia, Holstebro, Midtfjord, Randers, Ringkøbing-Skjern, Skiveegnen, Aalborg, Aarhus Rymarken.

Modtager du ikke GRØNT, så kontakt din lokale 3F-afdeling.

Nu trykprøver vi påstanden om, at Danmark mangler arbejdskraft

Tusindvis af ukrainske flygtninge er på vej til landet. Men de har brug for en hjælpende hånd, hvis de skal blive klar til at træde ind på arbejdsmarkedet.

THOMAS MØLLER
Redaktør

Krigen i Ukraine er dybt tragisk, og vi skal hjælpe de mange flygtninge alt det, vi kan.

Mange arbejdsgivere har haft svært ved at få armene ned de seneste uger. Med udsigten til 100.000 ukrainske flygtninge til Danmark i de kommende måneder, må det hjælpe på manglen på arbejdskraft på det danske arbejdsmarked. Der var før krigen i Ukraine ca. 15.000 ukrainere i Danmark, og de er alle i arbejde. På det grønne område er ukrainere eksempelvis efterspurgt arbejdskraft som grønt anlægsgartnere og i landbrug og gartneri.

Derfor er påstanden, at de mange flygtninge fra Ukraine nok også kommer i arbejde. Håbet og ønsket er, at alle de ukrainske flygtninge er klar til at begynde at arbejde, et par uger efter de er ankommet. Men sådan kommer det næppe til at gå.

De ukrainere, vi kender i Danmark, er alle kommet, fordi de har opfyldt udlændingelovens strenge krav for indrejse fra 3. verdenslande. Det er alle sunde og raske og har inden indrejse lavet kontrakter med deres arbejdsgivere. Deres arbejds- og opholdstilladelse er bundet til en bestemt arbejdsgiver. Derfor bliver de sjældent syge, og der er ingen (eller meget få) konflikter med deres arbejdsgivere – for så bliver de fyret og værst af alt: sendt hjem.

Folketinget har vedtaget særloven om de ukrainske flygtninge. Baggrunden er

den tragiske krig i Ukraine. Ukrainerne får status som EU Borgere, så de i teorien kan starte på arbejde den dag, de kommer til Danmark, hvis de kan?

Det er ikke kun de veluddannede og raske ukrainere, vi kender, der kommer. Flygtningene er kvinder og børn, der er flygtet fra krig. Fædrene er indkaldt til militæret, så de kommer ikke. De uuddannede og de skæve eksistenser kommer også, og de kommer alle fra krig og ødelæggelser. De er traumatiserede og psykisk præget af krigens rædsler. De kan næppe arbejde, før de har fået ro på deres liv, og erfaringerne fra tidligere flygtningestrømme til Danmark viser, at det kan tage lang tid.

Vi håber, at de ukrainske flygtninge, der er klar til arbejdsmarkedet, også får reelle jobtilbud til en overenskomstmæssig løn og efter danske arbejdsvilkår. Men det er også vigtigt, at politikere og arbejdsgivere er klar til at tilbyde sprogundervisning, uddannelse og arbejdspladser, hvis missionen skal lykkes.

Det bliver i øvrigt spændende at se, om de ukrainere, der er her på de skrappe indrejserregler, søger om ophold som EU-borgere efter særloven. Gør de det, kan de frit søge arbejde andre steder. Vil de mange ukrainere, der arbejder under dårlige forhold i landbruget søge væk – og vælge arbejdspladser og brancher med overenskomst og ordnede forhold? Måske kommer landbruget til at mangle arbejdskraft, hvis ukrainerne selv kan vælge, hvor de vil arbejde?

Hjælpende hænder til Ukraine

Over hele landet har 3F-afdelinger været i fuld sving med at samle tøj og andre genstande ind til ukrainske flygtninge efter en anmodning om hjælp fra den ukrainske ambassade. I Odense gav ukrainerne Iryna og Pavlo en hånd med, da hundredvis af sække blev sendt afsted mod den polsk/ukrainske grænse.

Ukrainske Pavlo Poulsen og en række andre frivillige fylder lastbilen fra Universal Transport med nødhjælp.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

En stor flok frivillige bærer poser og sække ud til lastbilen, der holder ved 3F Odense GOPS. Sorterede sække med tøj, tæpper, soveposer, bleer, personlig hygiejne med mere er på vej fra 3F-medlemmerne og videre til den polsk/ukrainske grænse.

En af de frivillige, der hjælper til, er Iryna Samchuk. Hun kommer fra Ukraine, men har boet i Danmark de sidste fire år, hvor hun har arbejdet i gartneribranchen.

"Det er så hårdt at følge med i, hvad der sker i Ukraine. Jeg føler ikke rigtig, at jeg kan gøre noget her i Danmark. Jeg ville allerhelst være i Ukraine lige nu, men jeg får det lidt bedre, når jeg kan komme her og hjælpe."

"Det er så hårdt at følge med i, hvad der sker i Ukraine. Men jeg får det lidt bedre, når jeg kan komme her og hjælpe."

Iryna Samchuk, ukrainsk frivillig

Hun fortæller, at hun har mange venner og familiemedlemmer i Ukraine, og at hun hver morgen følger med på det sociale medie Viber for at sikre sig, at alle hun kender i Ukraine er ok.

Hårdt for børnene

Ukrainske Pavlo Poulsen fra gartneriet Tvillingegården giver også en hånd med denne dag i Odense. Ligesom Iryna følger han situationen i hjemlandet nøje, for han har stadig mange kontakter i Ukraine. Blandt andet bor hans forældre i landet. Hver morgen holder han øje med de sociale medier for at se om de folk, han kender, er online.

Samtidig skal han forholde sig til, at han har to børn her i Danmark, som også er berørt af situationen i Ukraine:

"Min datter forstår meget af, hvad der sker. Hun spørger, om der kommer til at ske noget med hende og med os. Selv min søn på fire år forstår noget. Han siger, at han elsker Ukraine, og at han håber, bedstemor og bedstefar vinder krigen."

Nødhjælp fra 3F til Ukraine

Sammen med det ukrainske netværk i 3F Odense GOPS har 3F organiseret indsamlinger til ukrainske flygtninge i en række lokale 3F-afdelinger landet over. Indsamlingerne er stablet på benene efter, at den ukrainske ambassade kontaktede 3F og bad om hjælp til at koordinere en indsamling.

Udover selve indsamlingen har 3F i samarbejde med Universal Transport sørget for afhentning af alle indsamlede varer i de lokale 3F-afdelinger og efterfølgende opbevaring på et varelager i Vejle. Herfra har den ukrainske ambassade taget over og sørget for at fragte de tusindvis af indsamlede sække videre til den polsk/ukrainske grænse.

FOTO: LINE BJØRNDAL, 3F ODENSE GOPS.

Frivillige er i fuld gang med at sortere alle de genstande, der bliver leveret ind til 3F Odense GOPS. Der er både ukrainske, russiske, litauiske og danske frivillige i gang.

3F-gruppeformand skal hjælpe med at udpege Danmarks Vildeste Kommune

Alle landets 98 kommuner dystes i øjeblikket i Miljøministeriets konkurrence om at blive Danmarks Vildeste Kommune. Konkurrencen går kort sagt ud på at udvikle de bedste biodiversitetsprojekter. Der er nedsat en jury til at hjælpe miljøminister Lea Wermelin og meddommer Morten D.D. Hansen med at bedømme alle projekterne, og her er 3F's formand for Den Offentlige Gruppe, Lydia Callesen med.

"I kommunerne arbejder specialarbejdere, der er 3F'ere. Det har vores interes-

se, at medlemmerne bliver inddraget med deres viden og kompetencer i deres daglige arbejde men også i forhold til Danmarks Vildeste Kommune. Noget af det, jeg vil lægge vægt på, er, om kommunerne har inddraget medarbejderne i arbejdet," siger Lydia Callesen på projektets hjemmeside.

Danmarks Vildeste Kommune bliver kåret til efteråret. Vinderen modtager en præmie til en værdi af 1 million kr. til at gennemføre et vildt naturprojekt i kommunen.

/Herlev

Grønne tanker på stenbroen

I hjertet af København møder GRØNT anlægsgartneren Tai Brandt fra Stenbroens ApS. Tai passer og plejer blandt andet forskellige gårde i København. De grønne tanker er omsat til grønne handlinger i firmaets plejeafdeling, som med en elbil er slået helt over på strøm.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HANSEN

Og ikke nok med det. Der er også ladcykler, som er meget effektive, når man skal rundt mellem gårdene i Københavns strobroskvarterer.

"Når jeg skal ind i gårdene tidligt om morgenen, hvor soveværelser og børneværelser typisk vender ud i mod gården, så er

det virkelig rart, at man ikke vækker folk. Det giver en vis fleksibilitet i arbejdet. Den er jo fuldstændig lydløs, når jeg kører i den," siger Tai Brandt.

Stenbroens plejeafdeling er med elbilen nu helt grøn. "Vi har elbil og hele maskinparken er på el, men faktisk bruger vi også

ladcykler til at komme rundt," siger Tai Brandt. Plejeafdelingen tager sig af den faste vedligeholdelse, og de faste kunder i firmaet får helt automatisk den helt grønne levering af plejen. "Det er ikke noget, de skal bede om, sådan er det bare," siger Tai Brandt.

Korte afstande i byen er en fordel

"Det kan betale sig med elbilen, fordi vi har meget små afstande mellem kunderne. Det er også derfor, at ladcyklerne er effektive," siger Tai Brandt og fortsætter:

"Det handler jo om vores generelle arbejdsmiljø. Vi har prøvet at dyrke de grønne ting, det er bare fedt, at vi er med på den udvikling," siger Tai Brandt.

En del af den grønne omstilling i praksis indebærer også, at man forsøger at påvirke kunderne til mere bæredygtige løsninger.

Kvashegn og bladsøjle

Stenbroen forsøger at omskole gårdene, så det grønne affald bliver i stedet for at blive kørt væk.

"Det er jo helt fjollet, at vi kører grønt affald væk og kører jord ind for at tilpasse bede," siger Tai Brandt. Elbilen holder imellem to af de tiltag, der er en del af den grønne omstilling lokalt: En bladsøjle, hvor Tai og kollegerne samler bladene, og et kvashegn, der fungerer som rumdeler og hvor grene skal komposteres.

"De er både funktionelle og samtidig visuelt tilfredsstillende. Der er seks til otte bladsøjler, vi lader dem stå i et til to år, og nogle gange kan det så genbruges," slutter Tai Brandt.

"Personligt kan jeg ikke li' at genere folk. Elbilen gør os lidt ninja – vi sniger os rundt", griner Tai Brandt.

Forstå den 'nye' ferielov

Siden 1. september 2020 har den nye ferielov været gældende. Det kan være svært at finde ud af, hvordan man optjener, og hvornår man kan eller må bruge sin ferie. GRØNT guider dig gennem reglerne.

■ TEKST MORTEN HANSEN

Den enkle forklaring er: Optjeningsperioden løber fra 1. september til 31. august. Den periode, hvor du kan bruge dine feriedage løber fra 1. september til 31. december – altså samme periode, som du optjener ferien i + 4 måneder.

- Du har ret til fem ugers betalt ferie som lønmodtager. De tre uger må du holde sammenhængende, for eksempel tre ugers sommerferie.

- Du optjener 2,08 feriedag om måneden.

- Du har enten ferie med løn eller feriegodtgørelse på 12,5%

Du optjener altså ferie og kan afholde denne ferie samtidig med, at du optjener den. Før den nye ferielov optjente du ferien året før, den skulle bruges.

Et par eksempler

En uges ferie koster fem feriedage. Når du har været ansat i tre måneder, så har du optjent $3 \times 2,08 = 6,24$ feriedag. Holder du så en uges ferie (det må du gerne), er der 1,24 feriedag tilbage. En måned senere optjener du igen 2,08 feriedag, så du har 3,32 feriedag på feriekontoen. Tre ugers ferie kræver 7 - 8 måneders optjening. Pointen er, at du kan bruge din ferie, så snart du har optjent den.

Efterårsferien

Den traditionelle efterårsferie i uge 42 ligger lige efter optjeningsperioden, der slutter 31. august. Så hvis du har brugt al din ferie løbende, så har du ikke feriedage nok til at holde fri i efterårsferien. Men har du sørget for at spare fem feriedage sammen, så kan du bruge dem på en efterårsferie. Og husk, at dine feriedage skal være brugt inden nytår.

Nu kan landsbykirkegårde vælge tillidsrepræsentanter

Fra den 2. marts 2022 er det nu muligt for ansatte på landsbykirkegårde at vælge tillidsrepræsentanter. Tillidsrepræsentanten kan vælges på en hvilken som helst landsbykirkegård inden for stiftet. For at blive valgt skal gravermedhjælperen have været ansat i seks måneder, og 3F skal godkende valget.

Er du gravermedhjælper, og er du interesseret i at vide mere, så bliver der afholdt kursus til efteråret, hvor du kan blive klogere på aftaler og opgaver som tillidsrepræsentant. Kurset foregår den 10.-11. oktober 2022 på Langsøhus i Silkeborg.

/Herlev

Bag om magasinet GRØNT

På årsmødet i Den Grønne Landsbrancheklub i februar gennemførte redaktionen en undersøgelse af GRØNT.

■ TEKST MORTEN HANSEN

Kvantitativt blev der delt spørgeskemaer ud til årsmødets deltagere. Kvalitativt gennemførte redaktionen to fokusgruppeinterviews for at få en kvalificeret kritik fra interesserede læsere af magasinet.

De to fokusgruppeinterviews viste, at der generelt er tilfredshed med bladet og indholdet. Igennem undersøgelseerne dukkede nogle gode forslag op: Måske kunne vi få trykt et eller flere særnumre, hvor artiklerne var på engelsk og måske et sprog mere, fx ukrainsk? På den måde ville det være lettere at organisere kolleger, der ikke er danske.

En anden ting var, at vi skal passe på med at bruge for mange forkortelser, når vi skriver. 3F har mange forkortelser, og er man ny i det grønne område, så kan det være svært at gennemskue. Et tredje forslag var, at vi får læst artiklerne op, så man kan lytte til GRØNT, mens man arbejder.

Derudover fik vi også gode forslag til artikler og historier. For eksempel artiklen på side syv i dette nummer om ferieloven.

Send ris, ros og gode forslag til os

Har du forslag til artikler, ris, ros eller noget fjerde, der kunne være interessant at se i GRØNT, så tøv ikke med at kontakte journalisterne Morten og Morten:

Morten Hansen: 24 48 00 23 / journalist.morten.hansen@gmail.com

Morten Herlev: 26 77 18 59 / morten.herlev@3f.dk

*Udtjente planter bliver
passet og plejet på lageret i
Decoplant – og så er de klar
til at komme ud og få et nyt
liv hos kunderne igen.*

Genbrugsplanter og ekstrem affaldssortering

På et grundlag af snusfornuft og gode intentioner er Decoplant blevet til en bannerfører for bæredygtige tanker i den grønne branche.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

Intet går til spilde hos planteservice-virk-somheden Decoplant i Herskind ved Aarhus. Det vidner en rundtur på lageret om. Her står hundredvis af gamle pletter i stabler, og alt affald bliver sorteret, som det aldrig er blevet sorteret før. Plastiskilte ryger i én spand. Leca-kugler i en anden. Strimlerne fra indpakningen af kasser i en tredje. I den fjerneste ende af lageret står ni paller med plastik, der er blevet presset sammen af en pappresser, der er købt ind til formålet. Alt i alt har Decoplant reduceret mængden af "småt brændbart" med 72 procent.

"Vi er hele tiden på udkig efter, hvordan vi kan gøre det hele lidt mere bæredygtigt. Derfor er vi også i gang med et kursus på universitetet om bæredygtighed. Hvordan kan vi genbruge plastik for eksempel? Indtil vi har et ordentligt svar, bliver pallerne stående her på lageret," fortæller Stine Boesdal, der er gartner hos Decoplant.

Genbruger pletter og planter

Decoplant leverer planter til erhvervslivet – både i krukkeform og som hele plante- og mosvægge. Planter er som bekendt godt for trivsel og indeklima, men for direktør Claus Stoustrup skal plantearbejdet også gøre godt for klimaet uden for kontorerne.

"Jeg er en sparsommelig fynbo, der ikke kan lide at smide ting væk. Og den tanke har jeg overført til Decoplant. Samtidig synes jeg, det er lykkedes os at fortælle vores kunder, at en plante kan give værdi på en helt anden og vigtig måde, selvom den måske ikke ser så flot ud og står snorlige. Uden planter, intet liv."

Genbrugstankgangen betyder, at mange planter og krukker kommer en tur omkring lageret, når de har udtjent deres værnepligt derude på arbejdspladserne. Så får de lidt kærlig omsorg hos Decoplant

Kim Sparre (tv.), Stine Boesdal og direktør Claus Stoustrup sørger sammen med de øvrige folk i Decoplant for, at affaldshåndtering og plantepleje giver bæredygtige resultater.

Decoplant

Decoplant er en planteservicevirksomhed med 26 medarbejdere, som ligger i Herskind ca. 15 kilometer vest for Aarhus. Decoplant leverer planter til erhvervslivet - både i krukkeform og som hele plante- og mosvægge.

– og så kan de få et nyt liv hos en ny kunde. Den tankegang er en stor succes, og der er mange – både private og erhvervs-kunder – der gerne vil købe brugte planter og potter.

Farvel til kunder i klimaets navn

I de seneste år er genbrug kommet til at handle om mere end at spare penge. Genbrug er blevet lig med bæredygtighed, og

Decoplant går langt for at lægge sig helt i front. Derfor er der naturligvis investeret i el-varevogne og LED-pærer, ligesom potter, planter og plastik får nyt liv. Men Decoplant går alligevel skridtet videre end de fleste. Virksomheden har nemlig valgt at begrænse sin køreradius. Det betyder simpelthen, at kunder, som ligger for langt væk, bliver sendt videre til andre virksomheder.

"Vi har sparet 30 ton CO₂ på et år ved at nedvikle os selv og begrænse kørslen på den måde. Og kunderne er helt med på den og siger "hold kæft, det er smart fundet på". For mig handler det egentlig bare om at gå forrest og vise kunderne, hvordan man tager bæredygtighed seriøst," siger Claus Stoustrup.

Gratis hjælp til en professionel snak om arbejdsmiljøet

Med støtte fra blandt andet 3F kan arbejdspladser inden for de grønne erhverv søge om et gratis konsulentbesøg til den lovpligtige arbejdsmiljødrøftelse.

■ TEKST MORTEN HERLEV

Alle virksomheder har pligt til at holde en årlig arbejdsmiljødrøftelse – og lige nu kan landmænd, gartnerier, maskinstationer og skovbranchen få gratis konsulenthjælp til opgaven takket være en indsats fra BAU Jord til Bord, GLS-a, 3F, Landbrug & Fødevarer og SEGES.

"Den årlige arbejdsmiljødrøftelse er vigtig for at få sat fokus på, hvordan vi får skabt gode og sikre forhold på arbejdspladsen, så vi for eksempel kan få nedbragt antallet af arbejdsulykker. Mange virksomheder tænker allerede arbejdsmiljøet ind i de daglige opgaver. Det er noget, vi taler om hele tiden, lige fra hvordan vi bedst løser en opgave, til hvordan vi har det, imens vi er på arbejde. Men for mange virksomheder kan det være svært at få taget hul på at skabe en ramme omkring det daglige

arbejdsmiljøarbejde. Derfor kan det give god mening at få støtte til det, siger Louise Ojén, der er Parts- og Arbejdsmiljøkonsulent ved BAU Jord til Bord, som også er med i tiltaget.

Skal din arbejdsplads have besøg?

Ved et typisk forløb kommer arbejdsmiljøkonsulenten på besøg på arbejdspladsen og hjælper med at få taget en god arbejdsmiljødrøftelse. Et oplagt mål for drøftelsen er ofte at nedbringe antallet af arbejdsulykker. Her hjælper konsulenten arbejdspladsen med at få lavet en konkret handlingsplan for, hvordan man kan reducere antallet af ulykker. Andre emner til drøftelsen kan også være at få styr på forholdsreglerne i forhold til at håndtere kemikalier eller brugen af værnemidler.

Book et gratis besøg

Tilbuddet om gratis hjælp til arbejdsmiljødrøftelsen gælder for de første 50 arbejdspladser, der taker ja til tilbuddet. En del virksomheder har allerede booket et besøg, men der er stadig ledige pladser.

Kontakt:

Helle Birk Domino
Arbejdsmiljøchef hos SEGES
Telefon: 21 33 77 30
Mail: hbd@seges.dk

Seniorbonus for statsansatte

Fra 1. april 2022 får du som statsansat ret til seniorbonus fra det kalenderår, hvor du fylder 62 år. Seniorbonus kan veksles til to fridage eller til pension. Seniorbonus udgør 0,8% af den ansattes sædvanlige årsløn. Seniorbonus udbetales én gang årligt, og vil du hellere have seniorfridage eller pension, så skal du vælge det for et år ad gangen.

/Hansen

Berigtigelse

I sidste nummer af GRØNT bragte vi lister over de forskellige bestyrelsesmedlemmer i brancheklubberne. Her havde vi ved en fejl skrevet, at 3. suppleant for mejeriernes brancheklub, Preben Paulsen, var ansat hos Lantmännen og medlem i 3F Horsens og Omegn. Det var en fejl. Preben arbejder hos Arla Foods i Christiansfeldt og er medlem hos 3F Vojens. Vi beklager fejlen.

/Herlev

Claus Lund har arbejdet på Kolding Krematorie i syv år. Før det arbejde han som kirkegårdsgartner på Kolding Kirkegård.

"Vi tager ikke de dårlige tanker med hjem"

På Kolding Krematorie tager Claus Lund og to kollegaer en professionel hånd om menneskets sidste rejse fra kiste til urne. Arbejdsdagen kan af og til byde på svære snakke med både pårørende og kollegaer.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

18 kister skal kremes i dag på Kolding Krematorie. Det er lidt mere end normalt, men sådan er det for tiden. For der er flere og flere, der vælger at blive kremeret. I 2000 blev 72 procent af alle døde kremeret, viser tal fra Danske Krematoriernes Landsforening. I 2020 var tallet steget til 86 procent.

"Vi havde 1500 kremeringer i år 2000 her på krematoriet. Sidste år var vi oppe på 2650. Vi kan godt mærke, at flere bliver kremeret, og at de store krigsårgange begynder at komme", fortæller Claus Lund, der tidligere var kirkegårdsgartner på Kolding Kirkegård, men som har arbejdet på krematoriet de sidste syv år.

Store kister fra hele landet

Ud over at der er flere, der vil kremes, så er der også en tendens til, at vi som mennesker bliver større og større. Det gælder både i længden og i bredden. Især de bredere kroppe giver krematorier landet over udfordringer, da ovnene simpelt hen er bygget til smalle kister. I april 2021 blev en ny XL-ovn derfor indviet, som kan håndtere kister, der er 1 meter brede. Derfor bliver svært overvægtige afdøde fra hele landet kørt til Kolding eller til Aabenraa.

"Det er ikke noget problem, hvis du er høj. Her findes der længere kister, der godt kan gå ind i de almindelige ovne. Men hvis du

er meget bred, så er det et problem, og så bliver de afdøde kørt hertil. Vi har haft eksempler på personer på op til 300 kg, siger Claus Lund.

Små kister er de sværeste

Imens store kister ikke er noget problem i Kolding, så kan det være værre med de små kister. De kan godt være svære at håndtere rent følelsesmæssigt:

"Når det er ældre mennesker, der ligger i kisterne, så tænker jeg ikke så meget over det. Men hvis det er mennesker, som har været udsat for ulykkelige hændelser, er det lidt værre – og det allersværeste er barnekister. Så er vi altså ikke mere pro-

fessionelle, end at det gør indtryk. Men her er vi rigtig gode til at få taget snakken med hinanden, hvis vi har brug for det. Vi tager ikke de dårlige tanker med hjem," lyder det fra Claus Lund.

Han fortæller samtidig, at bedemændene også af og til har brug for at tale ud på krematoriet, hvis de har været involveret i svære dødsfald. Her tager Claus og kollegaerne sig også altid tid til en fortrolig snak med bedemændene – og de er alle underlagt tavshedspligt.

Fra Kolding til Skagen

I det hele taget er krematoriet en arbejdsplads, hvor der skal være plads til at rumme svære følelser. Familiemedlemmer og pårørende til de afdøde er ofte påvirkede af sorg, og det stiller krav til de ansatte på krematoriet:

"Vi har meget fokus på etik og ordentlighed. Her hjælper det, at jeg kommer fra en kirkegård. Jeg er vant til at håndtere liv og død, og jeg er også vant til at tage snakken med familiemedlemmer i sorg, som kan reagere meget forskelligt. Nogle giver os en skideballe, hvis der er det mindste, der ikke går, som det skal. Andre bliver ved med at ringe til os for at snakke, fordi de er kede af det og ikke ved, hvem de ellers skal snakke med," fortæller Claus Lund.

Af og til oplever han også nogle spøjse episoder, når familien vælger selv at hente urnen på krematoriet:

"Vi havde et søskendepar, som kom og tog deres afdøde far med til Skagen på motorcykel. Så blev urnen sat i sidekassen, og så kørte de ellers afsted. De kom meget tidligt om morgenen, for loven siger, at man skal aflevere urnen på kirkegården inden lukketid. Det samme gælder i øvrigt, hvis du vil sprede asken i havet. Så skal du køre direkte til havet herfra."

Fakta

Kolding Krematorie er opført i 1999 som fælleskrematorie for Kolding og Fredericia Provstier. Modsat andre krematorier ligger det ikke ved en kirkegård. Der er tre ansatte, som kremerer borgere fra Kolding og Fredericia Provstier. Dertil kommer en række borgere fra andre dele af landet, som skal brændes i den store XL-ovn.

Implantater fra afdøde bliver fjernet og lagt i en blå kasse. Det bliver til cirka 200 kg metal om året, som bliver kørt til Holland og smeltet om.

Et såkaldt brændingsnummer følger med afdøde hele vejen fra kiste til urne.

Urner er lavet af opløselige materialer som bambus eller fiber. Af og til også træ. "Nogle pårørende laver selv smukke urner af træ med håndskårne detaljer. De må de gerne, så længe urnen passer i størrelsen," fortæller Claus Lund.

I 2021 indviede Kolding Krematorie en ny og ekstra stor ovn, der kan tage imod brede kister med svært overvægtige afdøde. Ovn kan også brænde kister i almindelig størrelse.

Fra kiste til urne – sådan foregår kremeringen

- Bedemanden ankommer og afleverer kisten
- Afdøde opbevares i et af de 42 kølerum, to fryserum eller otte kombinerede køle- og fryserum, indtil krematoriet får grønt lys fra kirkekontoret til kremeringen
- Kisten køres ind i en af krematoriets tre ovne. En kremering tager i gennemsnit 90 minutter.
- Resterne fra afbrændingen kommer ind i et efterbrandkammer, hvor det brænder færdigt i yderligere en time.
- De jordiske rester bliver kølet ned i et svaleskab en times tid og eventuelle implantater tages fra. Herefter kommer resterne over i en askebereder, som pulveriserer asken.
- Den fine aske kommer i urnen, og der bliver sat låg på.
- Urnen stilles ud i afhentningsrummet, hvor enten bedemanden eller afdødes familie kan hente den.

I GRØNT sætter vi fokus på, hvordan de forskellige kompetencefonde kan hjælpe dig til efteruddannelse med løn. I dette nummer er vi taget til Bejstrup Maskinstation, som de sidste fire år har sendt medarbejdere på seks ugers opkvalificering i dansk, matematik og it.

Bedre styr på computer og ord

Henrik Odgaard fra Bejstrup Maskinstation har de sidste fire år været på vinterkursus i dansk, matematik og it med støtte fra Jordbrugets Kompetencefond. Kurserne har været med til at gøre hverdagen som ordblind lettere.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

56-årige Henrik Odgaards højre pegefinger bevæger sig hjemmefra hen over skærmen på iPad'en. Nu kan han lynhurtigt registrere dagens køreture med lastbilen og traktoren digitalt. Sådan var det ikke tidligere. Her skulle dagsedlerne udfyldes i hånden – og det er altså ikke nemt, når man er ordblind.

"Sådan en dagseddel kunne nogle gange fylde en A4-side. Og jeg ventede tit med at udfylde den, til jeg var hjemme, og jeg kunne ringe til min mor eller søster for at få hjælp. Og de gange jeg selv udfyldte den, så kom min chef hen til mig og spurgte: "hvaaaaa Henrik, hvad står der dér?" forklarer Henrik Odgaard, imens han smiler skævt.

Vover sig på netbanken

I dag er arbejdsdagen blevet væsentligt lettere for Henrik Odgaard og andre af hans kollegaer, der heller ikke har så nemt

ved at læse og skrive. Dels har digitaliseringen lettet det manuelle skrivearbejde, og dels har en årlig seks ugers efteruddannelse med fokus på dansk, matematik og it gjort stor gavn.

"Jeg synes, jeg er blevet bedre til at læse, og der bliver lagt lidt på til hvert kursus. Nu er jeg for eksempel begyndt at bruge netbank. Før turde jeg ikke trykke på noget, når jeg var derinde. Men nu tør jeg godt, fordi jeg føler mig mere sikker på computeren og på at læse."

Ærlig om at være ordblind

Alt i alt er Henrik Odgaard glad for de årlige seks ugers kursusforløb, hvor et helt hold af kollegaer tager på kursus på det lokale VUC i Aabybro. Og selvom sidste års kursus ikke var helt så givtigt som de forrige år, fordi holdet ikke blev delt op i ordblinde og ikke-ordblinde, så anbefaler han andre ordblinde at kaste sig ud i et kursus

– også selvom man er kommet lidt op i årene:

"Kurset har hjulpet mig til at blive bedre til at læse og skrive. Og så har det lært mig, at det ikke er en skam at bede om hjælp, hvis man har problemer. Det er jo vigtigt at sige til, hvis man ikke kan læse og forstå sine arbejdsopgaver. Ellers kan man jo bare stå dér og kigge på en arbejdstegning uden at vide, hvad det er, man kigger efter."

Bejstrup Maskinstation

Ligger ved Fjerritslev i Region Nordjylland og har cirka 150 medarbejdere. Maskinstationen er totalleverandør af løsninger inden for landbrug, transport, entreprenørarbejde og anlægsarbejde.

Jordbrugets Kompetencefond

Er du ansat under overenskomsten mellem GLS-A og 3F, hjælper Jordbrugets Kompetencefond dig. Fonden giver tilskud til to ugers selvvalgt uddannelse. Fonden er for dig, der arbejder på gartneri, planteskole, landbrug, skovbrug, maskinstation eller i agroindustrien.

Læs mere her: www.dgkt.dk/kompetencefondene/kompetencefonden-3f-og-dansk-metal/

Henrik Odgaard har haft stor gavn af at komme på kursus i flere år. "Jeg synes, jeg er blevet bedre til at læse, og der bliver lagt lidt på til hvert kursus," siger han.

Sæt skub i udviklingen på din arbejdsplads

Til efteråret afholder 3F igen et kursus, hvor du kan blive uddannelsesambassadør. Kurset giver dig et stort indblik i, hvilke muligheder du og dine kollegaer har for uddannelse og kompetenceudvikling. Hør, hvad anlægsgartner Kim Gulbæk har fået ud af sidste års kursus.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

I efteråret 2021 var anlægsgartner Kim Gulbæk fra Buus i Aarhus på kursus som uddannelsesambassadør. I løbet af de i alt fire dage, kurset varede, blev han klædt godt på til at snakke uddannelse med kollegaer og arbejdsgiver:

"Kurset var lidt af en øjenåbner i forhold til at få synliggjort alle de muligheder for uddannelse, vi har. Der er jo rigtig mange muligheder og mange former for tilskud, man kan søge. Det var også fedt for mig at møde andre anlægsgartnere og få indsigt i, hvad de går og tænker om uddannelse."

Uddannelse på dagsordenen

Siden har Kim Gulbæk brugt kurset til at få taget hul på snakken om uddannelse både med kollegaer og ikke mindst ledelsen hos Buus:

"Mit mantra er, at uddannelse er vejen frem, og jeg har haft en god dialog med ledelsen gennem vores samarbejdsudvalg. Det er endt med, at vi har nedsat en arbejdsgruppe, som fremover arbejder strategisk med, hvordan vi får uddannet vores folk. Det handler i høj grad om at motivere ledelsen til at se fordelene ved uddannelse," fortæller Kim Gulbæk.

Bliv uddannelsesambassadør

Er du interesseret i at blive uddannelsesambassadør, så kan du tage uddannelsen til efteråret. Kurset er både for tillidsvalgte og alle andre inden for det grønne område eller det offentlige område, som brænder for uddannelse.

Kurset foregår 30. august – 1. september 2022 på Langsøhus. Derudover er der en opfølgingsdag den 11. oktober hos 3F Fredericia.

Vil du vide mere om kurset, så kontakt Karin Olsen på 88 92 10 71 eller karin.olsen@3f.dk

VIDEN DER VOKSER

Dyrk dig selv i arbejdstiden, og tag på kursus med løn.

Med jordbrugets kompetencefond sår du frø til fremtiden.

Få støtte til efteruddannelse på overenskomstdækkede virksomheder inden for gartneri, land- og skovbrug, maskinstationer og agroindustri.

Læs mere på dgkt.dk

Få hjælp til kompetenceudvikling hos vores fælles uddannelseskonsulent Lotte Julin Bock på 8740 3412.

 DEN GRØNNE KONSULENT TJENESTE

EFTERUDDANNELSE

2022

Anlægsgartner, greenkeeper og groundsman

Tag på kursus i arbejdstiden med fuld løn!

VIL DU PÅ KURSUS?

Anlægsgartner kompetencefonden giver dig mulighed for at komme på det kursus, du brænder for, i arbejdstiden – og med fuld løn.

 Danske Anlægsgartnere

Lønstigninger for de grønne på det offentlige område

■ TEKST MORTEN HANSEN

Offentligt ansatte gartnere og andre offentligt ansatte 3F'ere får en lønstigning pr 1. april 2022. Lønstigningen skal du kunne se, når din lønseddel for april dukker op.

Er du ansat på løntril 21 til en månedsløn på 25.769,74 kroner inklusiv grundlønstillæg, vil du fra 1. april 2022 stige til løntrin 22 og en månedsløn på 25.859,74 kroner inklusiv grundlønstillæg.

Her er et par udvalgte goder, der følger med pr 1/4 - 2022 - udover lønstigningen.

Ansatte i staten

Der sker en stor forbedring af pensionsordningen. Fra 1. april er det aftalt, at:

- Karenstiden nedsættes fra fire til to år
- Aldersgrænsen på 25 år fjernes.

Det betyder, at efter to år på minipension stiger pensionen fra 11,19 % til 15,00 % i pension.

Ansatte i kommunerne

Sorgorlov

Retten til løn under sorgorlov udvides fra 14 til 26 uger og gælder nu til barnets fyldte 18 år.

Pension

For månedslønnede, timelønnede og elever stiger pensionsprocenten fra 1. april 2022. Pensionsprocenten stiger med 0,10 % fra 14,76 % til 14,86 %.

Specialarbejdere i København og Frederiksberg kommune

Pension

For månedslønnede og timelønnede og stiger pensionsprocenten fra 1. april 2022. Pensionsprocenten stiger med 0,10 % fra 15,86 % til 15,96 % som indgår i frit valg mellem løn og pension.

Voksenelever hæves til grundløn 14 med et årligt grundlønstillæg med 825 kr.

Verdens største plænegræs-konference kommer til København

10. - 15. juli er Scandinavian Turfgrass and Environment Research Foundation (STERF) vært for den internationale plænekonference.

To af dagene er målrettet praktikerne, hvor der er fokus på, hvordan forskningsresultaterne kan bruges direkte i den daglige drift af grønne områder. Det er muligt kun at tilmelde sig de to dage med praktikken i fokus, hvis det videnskabelige indhold bliver for meget af det gode.

Tilmelding og mere information:
<https://itrc2022.org>

/Hansen

Temadag om bæredygtighed på kirkegårde

Onsdag den 18. maj lægger Herlufholm Kirkegård på Midsjælland plads til en inspirationsdag. Der er gratis adgang for alle og ingen tilmelding.

I løbet af inspirationsdagen præsenterer 31 forskellige organisationer og virksomheder deres viden og bidrag til en økologisk, bæredygtig, grøn kirkegård. Få en snak om, hvordan du kommer videre med grøn omstilling på din arbejdsplads. Desuden vil der være to oplæg i løbet af dagen, som fokuserer på emnerne biodiversitet, drift og pleje, mens stenhugger Filip Møller fortæller om genbrugsgravsten og kirkegårdskultur i Danmark.

/Hansen

Møder om overenskomster for mejerister og anlægsgartnere

I foråret 2023 skal der forhandles nye overenskomster for alle, der arbejder under "Overenskomsten mellem Danske Anlægsgartnere og 3F" og "Mejeribranchens Fællesoverenskomst." Vil du have indflydelse på din overenskomst, så se her:

Mejerister

På mejeriområdet er der konference for tillidsvalgte på Langsøhus 23.-24. maj. Herefter er der fælles tværfaglig mejerikonference for alle tillidsrepræsentanter i 3F, NNF, HK, EI-Forbundet og Dansk Metal 30. maj – 1. juni. På begge konferencer vil der være fokus på de kommende overenskomstforhandlinger.

Anlægsgartnere

På anlægsgartnerområdet er der sat en konference i kalenderen den 16.-17. juni på Smålandshavet for tillidsrepræsentanter. Her vil overenskomstforhandlingerne også være i fokus.

Derudover inviterer landsbrancheklubben for anlægsgartnere til møde om de kommende overenskomstforhandlinger lørdag den 18. juni fra 10-14 hos Odense GOPS. Der vil være morgenmad og frokost. Tilmelding skal ske til Karina Bossen på karina.bossen@3f.dk eller 28 93 08 68.

Lokale møder

Torsdag den 5. maj kl. 16.00 inviterer Den Grønne Gruppe, 3F Aarhus Rymarken til møde. Forslag, diskussion og forventninger til de kommende overenskomstforhandlinger er på dagsordenen. Mødet forventes at slutte kl. ca. 18 med lidt spisning. Derfor vil vi gerne have din tilmelding dagen før kl. 12. Tilmelding: Ring/SMS til Lene Holm 20 44 83 90 eller mail: lene.holm@3f.dk.

Hold øje med møder om overenskomsten i din lokale 3F-afdeling.

/Herlev

Grøn efteruddannelse 2022

Tjek årets moduler på den grønne diplomuddannelse 'Parkdiplom'. Du kan tage modulerne enkeltvis eller som en del af en samlet diplomuddannelse. Uddannelsen er på deltid, og på modulerne arbejder du med konkrete opgaver fra din hverdag.

Konstruerede vækstmedier til urbane landskaber For dig der planter i urbane miljøer	Start 19.04
Opgavestyring For dig der vil styre projekter og økonomi	Start 21.04
Bearbejdelse af dronedata i GIS For dig der vil anvende dronedata i skov-, landskabs- og parkforvaltning	Start 25.04
GIS-analyser For dig der vil have styr på QGIS, LAStool, Orfeo toolbox, Grass og LIDAR360	Start 09.05
Oprettelse af GIS-databaser For dig der vil oprette og arbejde med databaser i GIS	Start 07.06
Afgangsprojekt For dig der vil afslutte din diplomuddannelse (kræver at du har min. 45 ECTS)	Start 22.08
Driftsstyring For dig der har ansvar for pleje og vedligehold af grønne områder	Start 01.09
Projektering og etablering af bytræsplantninger For dig der vil skabe sunde og frodige beplantninger	Start 24.11

AKTIVITETSKALENDER 2022 / Den Grønne Gruppe

Navn	Dato	Sted	Tilmelding Skal ske gennem den lokale 3F afdeling
EU-Studietur, Bruxelles	9. – 12. maj 2022	Bruxelles	FIU: 1999-22-08-92*
Mejerikonference for tillidsvalgte	23. – 24. maj 2022	Langsøhus	FIU: 2034-22-00-05
Fælles tværfaglig mejerikonference for TR i 3F, NNF, HK, EI-Forbundet og Dansk Metal	30. maj – 1. juni 2022	Severin, Middelfart	kirsten.kristensen@3f.dk
OK-kursus for gartnere i boligselskaber under DE	16. – 17. juni 2022	Smålandshavet	FIU: 2034-22-00-06
Landsbrancheklubben for anlægsgartnere inviterer til debat om OK23	18. juni 2022	3F Odense GOPS	karina.bossen@3f.dk / 28 93 08 68
Uddannelsesambassadørkursus	30. aug. – 1. sept. 2022	Langsøhus	FIU: 4071-22-00-04
OK og organisering for tillidsrepræsentanter under DAG	5. – 7. september 2022	Rørvig Centret	FIU: 2034-22-00-07
OK – Akkordtidskurant – DAG	7. – 8. september 2022	Rørvig Centret	FIU: 2034-22-00-08
Opfriskning for SU-medlemmer på GLS-A området	3. – 4. oktober 2022	Rørvig Centret	FIU: 2034-22-00-09
OK-kursus for HedeDanmark	6. – 7. oktober 2022	Laugesens Have	FIU: 2034-22-00-10
TR-introkursus for gravermedhjælpere	10. – 11. oktober 2022	Langsøhus	FIU: 2030-22-00-14
Nyvalgt TR/AMR (Den Offentlige Gruppe)	7. – 8. november 2022	Rørvig Centret	FIU: 2030-22-00-17
Tværfaglig branchekonference for dyrepassere (Den Offentlige Gruppe og Den Grønne Gruppe)	18. – 19. nov. 2022	Langsøhus	FIU: 2028-22-00-01
Skovarbejdernes Julekonference	5. – 6. december 2022	Langsøhus	FIU: 2030-22-00-21

* Kurset er fuldttegnet

Husk at sende emner til aktivitetsskalendarer til morten.herlev@3f.dk

ILLUSTRATION: VALDEFAR

GRØNT – Magasinet for anlægsgartnere / blomsterbindere / groundsman / dyrepassere / lærlinge og elever / frilandsgartnere / gartneriarbejdere / landarbejdere / greenkeepere / agro-industrien / dyreassistenter / maskinførere / planteskollegartnere / servicegartnere / skovarbejdere / væksthusgartnere / kirkegårdsansatte / grønne gårdmænd / jordbrugsteknologer / offentligt ansatte gartnere / mejerister